

جلسات شرح و تفسیر

حجت الاسلام والمسلمین استاد
محمد جواد حاج علی اکبری

موضوع:

دعای هشتم (پناه بردن به خدا) / جلسه ۲۳

۱۳۹۴ / ۰۵ / ۱۹

■ فیلمی متفاوت از زندگی رسول مهربانی‌ها

■ امامی برای همه

■ یک مکاشفه زیبا در مسجد الحرام

■ بررسی یک حدیث از امام صادق (علیه السلام)

اگر روزی رسان خدا است، پس...

اگر روزی تقسیم شده است، پس...

اگر حساب حق است، پس...

اگر ثواب حقیقت دارد، پس...

اگر خدا انفاق را جبران می‌کند، پس...

اگر عقوبت الهی حق است، پس...

اگر مرگ حق است، پس...

اگر اعمال بر خداوند عرضه می‌شود، پس...

اگر شیطان دشمن انسان است، پس...

اگر صراط حق است، پس...

اگر قضا و قدر حق است، پس...

اگر دنیا فانی است، پس...

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَرَدَّاهُ

با غزوات و جنگ‌ها شناخته می‌شوند و در آن فیلم، نگاه تربیتی و لطیف کمتر لحاظ شده است. کار دیگری راجع به پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) سراغ نداشتیم و ظاهراً کسی جرئت نمی‌کرده که بخواهد به ساحت بزرگوار آن حضرت وارد شود و فیلمی بسازد.

اما فیلم آقای مجیدی تا دوازده سالگی حضرت را روایت می‌کند که محشون از پیام‌های جهانی و جذابیت‌ها است.

نکته دیگر اینکه آقای مجیدی سینماگری است که به عرصه فطری نزدیک است و برای کودکان فیلم ساخته و به آن عالم آشنا است و کفایت لازم را برای این کار دارد. برای این کار فاخر، ایشان در همه‌ی بخش‌ها از بهترین‌ها استفاده کرده است. مثلاً در بین فیلمبردارها قوی‌ترین فیلمبردار جهان را دعوت کرده که یک ایتالیایی است. ویژگی ایشان این است

■ فیلمی متفاوت از زندگی رسول مهربانی‌ها

برادر عزیزمان آقای مجیدی که از کارگردان‌های متعهد کشور محسوب می‌شوند و ما ایشان را معمولاً با فیلم «بچه‌های آسمان» می‌شناسیم، موفق شده‌اند فیلمی درباره دوران کودکی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بسازند.

این فیلم از جهات مختلف متفاوت است و یک فیلم معمولی نیست. موضوعش حضرت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) است که ما در این زمینه غیر از فیلم معروف مرحوم مصطفی عقاد، فیلم دیگری نمی‌شناسیم؛ گرچه در مورد حضرت مسیح و برخی دیگر از پیامبران و شخصیت‌ها افزون بر دوستان فیلم ساخته شده است! فیلم مصطفی عقاد مربوط به دوران رسالت حضرت است و حضرت عمدتاً

از هنرمندی‌های ایشان که برای من خیلی جالب بود، اینکه از نوزادی حضرت تا دوازده‌سالگی، هیچ‌گاه چهره حضرت دیده نمی‌شود؛ با این حال ایشان مثل فیلم‌های دیگر هیچ‌گاه تکلف نور را ایجاد نکرده است. صحنه‌ها کاملاً طبیعی است و فیلم حاوی پیام‌های فوق‌العاده عالی است و به اذن خدا و به لطف حضرت حق، جزء کارهای جهانی خواهد شد. تست‌های خوبی در بین فرزندان و فرهیختگان و اهالی سینما در داخل و خارج داشته و یک ارائه‌ی خصوصی برای جمعی از کارگردان‌ها و کارگزاران فرهنگی فرانسه داشته است. آقای مجیدی می‌گفتند که من در ابتدای جلسه با تعدادی سنگ مواجه شدم؛ خیلی مغرور، خیلی خودخواه، گردن کشیده، با نگاه‌های انتقادی؛ اما بعد از سه ساعت که نمایش فیلم تمام شد، چهره اینها دیدنی بود. همه متواضع و خاشع بودند. وزیر فرهنگ فرانسه می‌گفت:

که با نور، نقاشی می‌کند و شما اگر بعداً این کار فاخر را ببینید، دائماً نقاشی‌ها از مقابل چشم شما می‌گذرد! صدا، لوکیشن و تمام موارد فیلم فوق‌العاده است. نکته دیگر اینکه ایشان گاهی مجبور شده است قسمت‌هایی از فیلم را در خارج از کشور فیلمبرداری کند.

قرار بر این بود که فیلم قبل از اکران عمومی، برای تعدادی از علمای تهران نمایش داده شود که امروز فرصت این کار فراهم شد. زمان مشترک برای این کار، منحصر به امروز شد و با وقت جلسه ما تلاقی داشت و ما نمی‌توانستیم از آن کار غافل شویم؛ وگرنه رفقا می‌دانند من نسبت به وقت جلسه صحیفه مبارکه سجادیه، تعطیلی‌اش و برنامه‌اش و... سختگیرم. حقیقتاً کام ما شیرین شد. باید ان‌شاءالله فرصت بگذارید و این فیلم را ببینید؛ چراکه خیلی عالی، فوق‌العاده لطیف، جذاب و باشکوه است.

شده و با عنایت اولیا به سرانجام رسیده است و همه آن حضرت آیت‌الله جوادی آملی در طول این هفت سال با آقای مجیدی مرتبط بوده و نگاه‌های دقیق و لطیفی داشته‌اند که آقای مجیدی آنها را رعایت و لحاظ کرده‌اند.

برای بنده جالب بود که اولین نمایش این فیلم در محضر حضرت آقا بوده است و اتفاقاً بعد از عمل جراحی ایشان و در دوران نقاهت بوده است. ایشان تمام فیلم را که سه ساعت می‌شود، یک‌جا دیده‌اند و آقای مجیدی می‌فرمودند که ما فکر می‌کردیم که بخواهند قسمت قسمت بکنند و استراحتی بین قسمت‌ها داشته باشند. اما ایشان فیلم را یک‌جا دیده بودند و بعد از آن هم به آقای مجیدی گفته بودند که اگر این فیلم سه ساعت دیگر هم ادامه داشت، باز هم آمادگی کامل داشتیم تا آن را ببینیم! البته می‌دانید تشخیص‌های ایشان با

این فیلم ما را سحر کرده است. غرض آنکه تست خوبی داده و بانیتهای خوبی هم همراه بوده است.

این کار ابتکار شخصی رهبر معظم انقلاب اسلامی بوده و اولین کسی که آن را دیده است، ایشان بوده‌اند که فیلم را فوق‌العاده پسندیده‌اند و خیلی هم تشویق کرده‌اند. امیدواریم با نفس حق حضرت آقا و کمک همه، این کار جلوه متفاوتی در داخل و خارج کشور داشته باشد.

به نظرم هیچ پاسخی بهتر از این نمی‌توان به داعشی‌های خبیث داد و به این ترتیب می‌توانیم صحنه‌های منزجر و شمشزکننده‌ای را که به اسم پیامبر در سطح دنیا منتشر می‌کنند، خنثی کنیم.

این کار لطیف و هنری از هفت سال پیش با توصیه و تشخیص و نفس حق حضرت آقا شروع

تشخیص من و امثال من از هر جهتی خیلی متفاوت است. سینماها صف کشیده شود؛ به‌خصوص آنکه در عوالم هنری، حسود زیاد هست.

امیدواریم ان‌شاءالله بخش‌های بعدی این فیلم ساخته شود. ظاهراً با این کار ایشان مقدمات آماده است.

یک جمله هم از حضرت آیت‌الله جوادی آملی (حفظه الله تعالی) بگویم. حاج آقا یک تشخیصی دارند که عرصه‌ی هنر مخصوصاً سینما، همه‌ی مشاعر بیننده را به کار می‌گیرد. این ویژگی سینما است که تمام باطل‌های جهان با سینما حق را جلوه می‌دهند. ایشان فرموده‌اند که اگر پیامبری قرار بود مبعوث شود، امروز با دوربین مبعوث می‌شد! زیرا رسانه همه‌چیز را دقیق و عاطفی و با تمام مشاعر بشر منتقل می‌کند.

من فکر می‌کنم آحاد عزیزان این جلسه از همین حالا در این کار خیر شریک باشند و هر کسی باید برای خودش سهمی تعریف کند. باید آقایان روحانیون، ائمه‌ی مساجد، بچه‌های مسجد، بچه‌های متدین و همه به میدان بیایند. باید انقلابی فرهنگی در حوزه پیامبر ایجاد شود و جلوی

■ امامی برای همه

گفتم که مثل تیر خلاص بود. آمد و گفت: «خرجتم عن جماعه المسلمین»، یعنی این سبک نماز خواندن شما باعث شده از سایر مسلمانان متمایز شوید. گفتم: خدا یا من چه بگویم که هم طول نکشد و هم مؤثر واقع شود. به او گفتم: «من از شما می‌پرسم که ابوحنیفه که از ائمه بزرگ فقهی شما است، دانش را از کجا فرا گرفته است؟! شما به هر حال تسلیم یکی از این چهار امام فقهی هستید. یا حنبلی هستید، یا شافعی یا حنفی یا مالکی. ما ایراد اساسی و سؤال جدی از شما داریم که اگر قرار باشد بین شاگرد و استاد کسی را برای راهنمایی گرفتن انتخاب کنیم، کسی که از استاد تبعیت کرده باید توضیح دهد یا کسی که سراغ شاگرد رفته است؟!». گفتم: «کسی که رفته است سراغ شاگرد باید جواب دهد». گفتم: «خب شما سراغ شاگرد رفته‌اید، ما سراغ استاد. ابوحنیفه گفته است: «لولا السنتان لهلك نعمان» [۱] اگر آن دو سال

من برای این جلسه می‌خواهم چند جمله از امام صادق (علیه السلام) بخوانم. نمی‌دانم درباره شکوه و عظمت و درخشش و علم و حکمت و عشق و عرفان امام صادق (علیه السلام) چه باید بگویم. بشریت بعد از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) کسی را دیدند که می‌گوید: «قال الله! با حذف همه‌ی مقدمات. احادیث قدسی که از حضرت نقل شده، بی‌واسطه است. همه‌ی کسانی که به نوعی درباره حضرت مطالعه کرده‌اند، در مقابل ایشان خاضع‌اند و در مقابل عظمت آن حضرت سر تسلیم فرود آورده‌اند. ارکان فقهی اهل سنت و شیعه، همه بی‌واسطه یا با واسطه شاگردان مکتبی بوده‌اند که امام صادق (علیه السلام) راه انداخته‌اند. زمانی در کنار بیت الله با یکی از اهل سنت صحبت می‌کردم که زیاد هم چنین موقعیت‌هایی پیش می‌آمد. جمله‌ای به او

گفتم: حالا من یک پرسش دارم و همین سؤال را با همین مقدمات و توضیحات مطرح کردم. خیلی عجیب بود! انگار در جلسه انفجاری رخ داده باشد. همه به فکر فرو رفته بودند.

همه، امام صادق (علیه السلام) را به عنوان استاد کل فی الكل قبول دارند و هیچ کس حرفی ندارد و هر کس به این آستان رفته، خاضع شده است. عمده میراث فقهی شیعه، متعلق به صادقین یا باقرین است.

■ یک مکاشفه زیبا در مسجد الحرام

سفر عمره‌ای چند سال پیش مشرف شده بودیم، در مسجد حضرت پیامبر، مقدماتی شکل گرفت و خلوتی رخ داد. نوعاً آنجا خلوت نیست و استرس و فشار است، اما خلوتی ایجاد شد و نزدیک به چهار ساعت آنجا کنار حرم مطهر نشسته بودم. در این خلوت اتفاق

شاگردی در محضر امام صادق (نمی‌بود، هلاک می‌شدم). چهره‌اش مقداری رنگ‌به‌رنگ شد و قرمز شد. گفتم: این موضوع در مدارک شما آمده است که ائمه چهارگانه شما به شاگردی امام صادق (علیه السلام) افتخار می‌کردند، حالا یا با واسطه یا بی‌واسطه. ما هم افتخار می‌کنیم به اینکه به خود امام صادق (علیه السلام) اقتدا می‌کنیم.

جالب اینکه چون این موضوع در کنار بیت‌الله جواب داد، احساس کردم که در موارد دیگر نیز جواب می‌دهد. در جلسه‌ای جوان‌های اهل سنت را جمع کرده بودند تا سؤال‌هایشان را درباره‌ی مکتب اهل بیت بپرسند. جمع بزرگی بودند که خوشبختانه بیشتر آنها تحصیل کرده بودند و راجع به موضوعات متنوعی می‌پرسیدند. اول مفصل در مورد همه‌چیز صحبت کردیم و یکی یکی جواب سؤال‌هایشان را می‌دادم. اما جلسه که تمام شد،

آنجا مرور می‌کردم. داستان از این قرار است که عنوان بصری سر مزار مطهر حضرت رسول آمده و به پیامبر گفته بود: «یا رسول الله! قلب جعفر بن محمد را نسبت به من مهربان بگردان»؛ چون محضر حضرت آمده بود و حضرت به او بی‌اعتنایی کردند و تحویلش نگرفتند. این بار که عنوان خدمت حضرت آمد، حضرت او را تحویل گرفت و گفت: ابو عبدالله ... حضرت کنیه او را گفتند و از همین جا با او شروع به صحبت کردند. در عالم سیر و سلوک متنی در تراز متن حدیث عنوان بصری نداریم. خیلی عالی، درجه یک و فوق‌العاده است.

■ بررسی یک حدیث از امام صادق (علیه السلام)

موعظه‌ای تکان‌دهنده و سازنده و عالی از حضرت نقل شده یک نسخه‌ی جامع و مایه شفا است و زندگی انسان را تغییر می‌دهد.

عجیبی که برایم افتاد، این بود که بر اساس اطلاعاتی که داشتم، تقریباً همه‌ی تاریخ مسجد مدینه را مرور کردم. به نظرم در من تصرفی شده بود. نه اینکه چیزی بینم یا بشنوم، اما احساسی شبیه به آن حالت‌ها بود. از لحظه‌ی ساخت مسجد، حضور در نماز حضرت و خطبه‌هایشان، رحلت حضرت، خطبه‌ی فدکیه و... به خطبه‌ی فدکیه که رسیدم، حالت ضجه داشتم، چون نمی‌توانستم بلند گریه کنم تا رسیدم به مجلس امام صادق (علیه السلام). بعدها گفتم کاش یک بار هم که شده، برای هر کسی این اتفاق بیفتد. خیلی باشکوه بود. گزارش‌های کتاب‌های تاریخی و سیره، خیلی تکان‌دهنده است. حضرت افزون بر چهار هزار شاگرد داشتند که حلقه‌های درسی را تشکیل می‌دادند. علاوه بر این، اصحاب‌السر داشتند؛ اشخاصی همچون ابی بصیر و مؤمن الطاق. من آن لحظات انس در ذهنم مانده است. حدیث عنوان بصری را

اگر روزی رسان خدا است، پس...

شخصی از حضرت موعظه خواست. حضرت فرمودند: «إن كان الله قد تكفل بالرزق فاهتمامك لماذا؟». همه فقرات این موعظه به شکل سؤالی است. به تعبیر من حضرت می‌فرمایند من چند تا سؤال از شما دارم. اگر خداوند رزق بنده‌هایش را بر عهده نگرفته باشد، شما باید اهتمام داشته باشید؛ یعنی دل مشغولی داشته باشید و این دل مشغولی‌ها چه به روز آدم می‌آورد؟! چه عقب‌افتادگی‌ها، چه دروغ‌ها، چه در چاله افتادن‌ها! اما اگر خدای متعال رزق شما را بر عهده گرفته، پس این اهتمام برای چیست؟ مگر اینکه کسی بگوید خدا روزی بنده‌اش را بر عهده نگرفته است؛ حال آنکه قرآن می‌فرماید که خدا عهده‌دار تأمین روزی آفریده‌هایش است: «وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا؛ [۲] و هیچ جنبنده‌ای در زمین نیست مگر [اینکه] روزی‌اش بر عهده خدا است».

پس هر جا ما اهتمام به رزق داریم، یعنی ایمان نیاورده‌ایم به اینکه خدا کافل رزق است.

اگر روزی تقسیم شده است، پس...

«و إن كان الرزق مقسوماً فالحرصُ لماذا؟» طبق مبنا یک رزق مقسوم داریم، این رزق مستلزم طلب نیست و چه تلاش بکنیم و چه کوشش نکنیم، به ما می‌رسد. امام می‌فرماید اگر این رزق مقسوم و قطعی است، پس حرص برای چیست؟ اگر این رزق از طرف رزاق هست، پس حرص خوردن ندارد.

اگر حساب حق است، پس...

«و إن كان الحسَاب حقاً فالجَمْعُ لماذا؟» اگر حساب حق است و فردا باید جواب یک قرآن یک قرآنش را بدهیم، پس جمع مال برای چیست؟ البته این سخن در فرض حلال است؛ چراکه فرموده‌اند: «فِي حَلَالِهَا

حضرت در اینجا ریشه‌ی بخل را بیان می‌کند. در حقیقت ریشه‌ی تمام مشکلات اصلی اخلاقی را هدفگیری کرده‌اند. قرآن کریم درباره‌ی انفاق، جمله‌ی سنگینی دارد که آنچه را که شما انفاق می‌کنید، خود حضرت حق چایش را پر می‌کند: «وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ» [۴] و هر چه را (در راه او) انفاق کردید، پس او (عوضش را) جایگزین می‌کند. اگر این آیه حق است، پس بخل برای چیست؟ اگر کسی ایمان بیاورد به این حقیقت مهم، دستش را باز می‌کند! اگر بداند که خدا چایش را پر می‌کند و با چه هم پر می‌کند، بخل ندارد.

اگر عقوبت الهی حق است،

پس...

«و إِنْ كَانَ الْعُقُوبَةُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ النَّارَ فَالْمَعْصِيَةُ لِمَاذَا؟» اگر خدای متعال در برابر گناه و معصیت، وعده عذاب و آتش داده است - عقوبت در ذات و متن گناه است - پس گناه برای چیست؟!

حِسَابٌ وَ فِي حَرَامِهَا عِقَابٌ» [۳] در حلال آن حساب و در حرام آن عقاب است. اگر حلال باشد باید بگوییم از کجا آمده و ما امانت‌داری کرده‌ایم یا نه! اگر حساب حق است، پس چرا انسان در دستور کار زندگی‌اش جمع کردن اموال را قرار داده؟ یعنی کسی که سراغ جمع کردن اموال رفته، به این مسئله ایمان نیاورده است.

اگر ثواب حقیقت دارد، پس...

«و إِنْ كَانَ الثَّوَابُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَقًّا فَالْكَسَلُ لِمَاذَا؟» اگر ایمان دارید که خدا ثواب می‌دهد - همان‌طور که در قرآن آمده که خدا به صابرین، محسنین و... ثواب و جزا می‌دهد - پس این تنبلی‌ها برای چیست؟ همه‌ی ایام را باید برای کسب ثواب تلاش کنید.

اگر خدا انفاق را جبران

می‌کند، پس...

«و إِنْ كَانَ الْخَلْفُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَقًّا فَالْبُخْلُ لِمَاذَا؟».

ما جایی بودیم که عقرب آنجا بود. چند دقیقه‌ای امکان خروج برایمان نبود. خدا شاهد است که تکان نمی‌خوردیم و نگاهش می‌کردیم تا امکان خروجمان فراهم شد. با وجود چنین دشمنی این خواب‌ها برای چیست؟! یک بار هم خواستم داخل سنگر بخوابم، یکی به من گفت: «حاجی نگاه کن!». دیدم یک عقرب بزرگ درست همان جایی است که می‌خواستم سرم را بگذارم؛ دقیقاً همان‌جا بود. یکی از بچه‌ها را صدا زدیم، آمد و او را اعدام کرد و فردا جلوی سنگر آویزان کرد و گفت: می‌خواسته روحانی ما را بزند!

اگر صراط حق است، پس...
 «و إن كان الممّر علی الصراط حقاً فالعجب لماذا؟» اگر صراط حق است، پس عجب و خودپسندی برای چیست؟!

اگر مرگ حق است، پس...
 «و إن كان الموت حقاً فالفرح لماذا؟» مرگ حق است و ما سرانجام می‌می‌رییم. فرح، شادخواری است. الکی خوشی‌ها و شادی‌های غیر عقلانی اسمش می‌شود فرح که شدیداً تولید غفلت می‌کند. اگر مرگ حق است، پس با چه حجتی انسان در شرایط فرح قرار بگیرد؟!

اگر اعمال بر خداوند عرضه می‌شود، پس...
 «و إن كان العرض علی الله حقاً فالمکر لماذا؟» اگر عرضه‌ی اعمال به خدای متعال حق است، پس این مکاری‌ها و فریب‌کاری‌ها برای چیست؟

اگر شیطان دشمن انسان است، پس...
 «و إن كان الشیطان عدواً فالغفله لماذا؟» اگر شیطان دشمن است، غفلت‌ها برای چیست؟ با وجود چنین دشمنی انسان بخوابد؟! اگر در اتاقی عقرب باشد، آیا آنجا خوابتان می‌برد؟!

اگر قضا و قدر حق است، پس...

«و إن كان كل شيء بقضاء و قدر فالحزن لماذا؟» اگر همه چیز به اندازه است، پس حزن و ناراحتی برای چیست؟! [۱]. ر.ک: آلوسی، مختصر تحفه الاثنا عشریه، مطبعة سلفیه، قاهره، سنه ۱۳۸۷، ص ۸. [۲]. هود: ۶.

[۳]. محمدباقر مجلسی، بحار الانوار، ج ۴۴، ص ۱۳۹.

[۴]. سبأ: ۳۹.

[۵]. شیخ صدوق، التوحید، ص ۳۷۶.

اگر دنیا فانی است، پس...

و جمله پایانی؛ حضرت فرمودند: «و إن كانت الدنيا فانیة فالطمأنينة إلیها لماذا؟» [۵] اگر دنیا فانی است، پس طمأنینه برای چه؟!

امام صادق (علیه السلام) همه‌ی حالات ما را زیر سؤال بردند و اینکه چرا انسان بخل، عجب یا... دارد.

خدا را قسم می‌دهیم به امام صادق (علیه السلام) و به حقیقت آن بزرگوار و به شرف حضرت که ما را منسوب به حضرت قرار دهد؛ ظاهری که منسوب هستیم و شیعه، به صورت حقیقی نیز ما را منسوب به حضرت قرار دهد.

افوغها؛ درنگی بر مسئله تعلیم و تربیت

OfoghHa.ir © سامانه پیامکی: ۳۰۰۰۴۸۵۹۵۹

۲ شنبه‌ها

از ساعت ۱۸ الی ۱۹:۳۰

(۶ ماه اول سال)

تهران، خیابان سرچشمه
مجتمع فرهنگی شهدای هفتم تیر